CRVDELITATIS CALVINIANÆ EXEMPLA DVO RECENTISSIMA EX ANGLIA.

Quorum primum, continet barbarum ac ſæuum Caluinianorum edictum recenter editum contra Catholicos: alterum verò, exhibet indigniſſimam mortem Illuſtriſſimi viri comitis Northumbriæ in caſtro Londinenſi occiſi menſe Iulio huius Anni 1585.

Præmiſſa eſt præfatio ad Principes populóſque Catholicos de cladibus quas hæreſis infert Rebuſpub. cum congratulatione de pace recenter facta in Gallia.

Adiectum eſt in fine exemplar quarundam literarum ex Anglia.

Matth. 7. v. 16.

A fructibus eorum cognoſcetis eos.

Anno Domini 1585.

AD PRINCIPES POPVLOSQVE CATHOLICOS DE CLADIBVS ET

exitijs, quę regnis ac Rebuſpub. inducit hęreſis, ab exemplo ANGLIÆ demõſtratio: ſimul cum congratulatione de voluntate iniecta à Deo dictis Principibus populiſque ad tantam peſtem exterminandam, pręſertim in Gallia.

IN Beneficijs diuinis, quæ Deus optimus maximus tanquam indulgẽtiſſimus pater in filios effundit ſuos, illud vnum eſt vel inter prima numerandũ, quòd aliorum pœnis ac caſtigationibus eos admonet, quid ſibi timendum ſit, & quid inſuper faciendum, quò ſimilem calamitatem præueniãt ac anteuertant. Hoc expreſſit Propheta ſanctus Ezechiel, *parabola illa perinſigni duarum ſororum* Oollæ *&* Oolibæ, *quarũ prioris caſtigatio ad poſterioris inſtructionem propoſita fuit, hoc eſt,* Samarię *calamitas & deuaſtatio, ad vtilitatem* Iudæ *à clemẽtiſſimo Domino dirigebatur. Hoc ipſũ ego exiſti-*

Ingens dei beneficium, inſtrui alieno malo.

Ezec. 23

exiſtimarem fieri his noſtris temporibus, ab eadē illa immēſa Dei bonitate, erga reſpub. & principes Catholicos, quos aliorum malis, qui ſectis ſe implicuerunt, commonefacit, quanta & quàm excitata diligentia præcauere ſibi ſuiſque regnis ac ſtatibus debeant, de vitanda peſte tam nefanda & calamitoſa. Taceantur vulnera, quæ cæteræ Prouinciæ, Germaniæ, Belgij, Daniæ, Suetiæ, *aliorúmque ſtatuum ditiones acceperunt. (In quibus tamen illud vnum eſt omnium oculis euidentiſſimum maximéque dolēdum, quòd diuturnis diſſentionibus ac diſputationibus de fide, omnis ferè ſenſus & ſpiritus pietatis rectéque viuendi, in quāplurimis hominibus extinctus cernitur.) Vt hæ omnes, inquam, regiones taceantur ac prætereātur, vna* Anglia *huius rei illuſtriſſimum ſtatui poteſt exemplum: cuius florentiſſima conditio dum fidem catholicam tueretur, vniuerſo mundo ſatis cognita fuit: nunc autem quamuis ad perfectam caſtigationis ſuæ menſuram non-*

[v]ulnera [a]ccepta [a]b hereſi.

dum perueniſſe exiſtimetur, cùm peccet indies grauiùs: quique eam gubernant, licet ex arte quadam plagas ſuas diſſimulent, & inanem quandam fœlicitatis umbram reliquo orbi oſtentare cupiant: tamen quàm ſit verè miſerrimus illius regni ſtatus, nemo hominũ eſt, qui euidentiſſimè non perſpiciat. *Conditio miſera Angliæ.*

Ac primum quidẽ de Catholicis ibidem commorantibus, nihil attinet hîc dicere: ex legibus enim quæ ſequuntur, cæteriſque omnibus, quæ hoc libello continentur, plus ſatis apparebit afflictiſſima illorum conditio. Qui reliqui ſunt ſectarij, & ſi dominentur illi quidem, maximis tamen conflictantur miſeriis, (ſi verum fateri vellent) & longè maiorum exagitantur timore impendentium. Primò enim diſſidium eſt ingens per vniuerſum regnum diſſeminatum, trium potentiſſimarum partium: Catholicorũ, Proteſtantium, & Puritanorum. *Hi inter ſe animis ac linguis digladiantur: hi libris indies conſcriptis ſe inuicem confodiũt:* *Catholici.* *Hæretici.* *Diſſidia.*

hi non ſolùm religione, verumetiam regni
ſucceſsionis prætenſione, regendi forma, re-
giminiſque præſentis vel approbatione vel
improbatione, aliiſque factionibus grauiſsi-
mè diſſentiunt. Hinc eſt quòd ij qui guberna-
cula tenent, nec ſibi nec alijs (iuſto Dei iu-
rrores. dicio) ſatisfacere poſſunt. Intus foriſque ſu-
ſpecta, dubia, ac formidoloſa omnia. Si na-
uis in aliqua parte Oceani compareat; ven-
turam ſtatim contra Angliam exiſtimant.
Si motus aliquis in Gallia, Belgio, Hiſpa-
nia, vel etiam longiùs per exploratores ſuos
nuncietur, in Angliam illum comparari
ſuſpicantur. Ita homines timidi & malè ſi-
bi conſcij, quòd omnium principum regna
ac ditiones infeſtarint, ab omnibus vindi-
ctam timere coguntur. Veriſsimè enim di-
9. ctum eſt à quodam: Quis reſtitit Deo, &
pacem habuit?

Hinc iam ſequuntur reliqua, quorum hoc in libello fit mentio ac narratio. Clauditur tota Anglia tanquam carcer, & lege

cauetur

cauetur, ne quiſquam exeat, etiam puer vel famulus, ſine ſpeciali Reginæ licentia in ſcriptis habita. Deinde in omnibus portubus conſtituuntur exploratores, qui omnes exeuntes ingredientéſque minutiſſimè perſcrutentur, examinent, reuoluant, iurare & peierare compellãt. Si literas quis afferat, proditionem exiſtimant ſine dubio contineri: ſi ſarcinulas, ineſſe inſtrumenta ad Reginam occidendam. In qua vna re, tam perditè ſunt miſeri, vt his vltimis Comitijs ſtatutum amplum coacti fuerint condere, ne Regina à quoquã occidi poſſit. Cuius vnius ſtatuti cõſideratio ſola (ſi nihil aliud eſſet) ſatis euidenter in omnium hominum oculis conſtituit deſperatiſſimam iſtorum hæreticorum ſuæq; Reginæ conditionem. Quæ tamen ſequuntur in hoc libello, aliquantò magis rem dilucidant, præſertim illud, quod contra vnumquẽque Sacerdotẽ, ſimpliciter & apoſtolicè ad eos ingredientem, tanquam aduerſus integrum exercitum ſæuiſſimorum edi-

Cautione miſerrimæ.

Vide c. decretorum in parlamento 29 Martij 1585.

ctorũ fulmine ſe muniũt. Deinde verò quòd præcipuos ex nobilitate Principéſque viros abs ſe fugientes, retrahere ex fuga, carceribúſque mandare: alios verò domi vel cuſtodijs ſepire, ne fugiant, vel clàm occidere, ne populum offendãt, aliáque ſimilia cogantur facere, quæ non niſi in perditiſsimo rerum ſtatu, & à perditiſsimis fieri ſolent.

Tyrannica & barbara.

Cur Deus excitauit Principes ad hæreſim exterminandã.

Quibus omnibus perſpectis ac conſideratis, adiuncto etiam, quòd hæc omnia feritatis monſtra, tã in Anglia, quàm alibi, ex ſola hæreſi paulatim progreſſa ſint: non mirum, ſi Deus benigniſsimus ſui populi commiſeratione ac precibus commotus, inſtillauerit animis Catholicorum Principum, deſiderium quoddam acrius & vehementius, ad regna ditionéſque ſuas ab hac infeſta ac peſtilentiſsima lue perpurgandas: maximè verò potentiſsimo ac Chriſtianiſsimo Galliarum Regi, cum ingenti totius orbis Chriſtiani exultatione hunc animum dedit. Qui etſi & natura ſua ad bonitatem propenſiſsima,

má, & educatione pietatíſque zelo, quem ex amore religionis catholicæ, et ex ſancta quadam ſucceſſione nobiliſsimæ & Chriſtianiſſimæ familiæ VALESIANÆ *ſemper habuit, ab hæreticis fuerit per ſe alieniſſimus, idque etiã factis glorioſiſſimis oſtenderit, priuſquam ad diadematis ſublimitatem perueniſſet: tamẽ poſtea vel neceſſitate quadã coacta, vel aliorum conſilijs inducta, vel ſecreta fortaſſe Dei prouidẽtia atq; diſpenſatione quadam permiſſa, ſua Maieſtas ad tempus eos pertulit, non ſine maximo tàm ſuorũ ſubditorum, quàm reliquorũ totius orbis Catholicorum dolore, qui aſſiduis precibus à diuina bonitate efflagitabant, vt immutaret aliquando hanc ſuæ Maieſtatis voluntatẽ, animúmque daret acrem ad Eccleſiæ ſuæ cauſam aduerſus hoſtes ac latrones propugnandam: animum (inquam) zeli plenum robuſtúmque, ac ad Chriſti iniurias impatiẽtem, ne ſua lenitate ac conniuẽtia tam multa animarum millia quotidie perirent.*

Chriſtia niſſ. Gal liarũ rex

Hoc

Hoc ardenter petijt Chriſtianus populus ad aliquot iam annos, & hoc tandem videtur conceſſiſſe clementiſſimus Dominus petenti ſuo populo: nec enim tam ſubita cõcordia & inopinata animorum conſpiratio inter ſuam Maieſtatem ſuóſque Principes, populóſq; Catholicos, quã nuper Reſpub. Chriſtiana exultanter audiuit, fieri potuiſſet vnquam ad extirpandam hæreſim, niſi dextræ Dei potentia interueniſſet, quæ ſola facit mirabilia. Dicamus ergo & nos cum ſancto illo: Benedictus Dominus Deus patrum noſtrorũ, qui dedit hanc voluntatem in cor Regis. Hoc *eſt inſigne teſtimonium diuinæ erga nos clementiæ, & ſingularis ſuæ Maieſtatis erga Deum pietatis.* Hoc *eſt factum, æternæ memoriæ conſecrandum, & infinitis gratijs laudibúſque proſequendum. Pertinet enim cùm ad totius Chriſtiani orbis vtilitatem, tùm ad regni* Galliæ *conſeruationem perpetuã. Dignum fuit ergo hoc factum* HENRICO *Chri-*

Pax Gal-ica, in hæ-eticorum ellum. (margin)

ſd. 7. (margin)

ſtianiſsimo Galliarum Rege: dignũ fuit ſuo nomine, ſuo loco, ſua familia, ſua pietate, ſemetipſo denique, & ſuis antecedentibus præclariſsimis rebus geſtis pro Eccleſia. Nec dubito, quin ex hoc vno facto propoſitóque ſanctiſsimo, ſi executioni mãdetur, ſua Maieſtas & regnis ſuis ſecuritatem, ſubditiſque pacem ac tranquillitatem conſtituet, & ſibi ipſi immortalem apud omnes Chriſtianos gloriam, & coronam apud Deum immarceſsibilem acquiret.

Quantùm verò vniuerſi ſui populi beneuolentiã hoc egregio facto, ſua ſibi Maieſtas excitauerit ac deuinxerit, eo ipſo die luculentiſsimè perſpici potuit, quo frequenti ſenatu, aſtantibus, & aſſentiẽtibus, & adhortãtibus Senatoribus omnibus, edictũ illud odioſiſsimum pacificationis *initæ cum hæreticis, reuocatũ, exauthoratum ac deletũ fuit.* Hoc *enim die, dierum omnium qui à multis ſæculis illuxerũt,* Galliæ *celeberrimo lætiſsimóque, vniuerſus ferè* Pariſienſis *populus,*

Reuocatio edicti pacificationis per regẽ Galliæ.

à quo

à quo cæteri plerique totius Galliꝫ *depen-dent, incredibili gaudio tanquam œſtro quo-dam diuino percitus ac concitatus, ad pala-tium cucurrit publicũ, ſuámque Maieſtatem inuſitato quodam genere exultationis acce-pit, inſolitiſque vocibus & acclamationibus ad ædem ſacram primò, deindè domũ vſque redeuntem, per omnes vias publicas proſecu-tus eſt. Quo ſingulari honore ſignificare voluit* Chriſtianiſsimus *Catholiciſsimúſque populus, eo die verè ſe regem ſuum Chri-ſtianiſsimum agnouiſſe, omniúmque glorio-ſiſsimorum regum ac maiorum ſuorum ſpi-ritum,* Clodouæorum *nimirum,* Carolorum, Ludouicorum, *cæterorúmque qui præclariſsima pro Eccleſia geſſerunt, in vno Chriſtianiſsimo* HENRICO *reuixiſſe.*

Atque vt ex hac recenti ſanctiſsimæ volũtatis ſignificatione, in Chriſtianiſsimo potentiſsimóque Galliarum *rege, qui pectus quaſi Chriſtiani orbis poſsidet, Chriſtianus populus ineffabile gaudium lætitiámque in-*

explicabilem percipit: ita non minori conſolatione ſuſtẽtatur, gaudióque perfunditur, cùm in memoriam reuocat antiquum & iam plurimis annis cognitum ac perſpectum Catholici Hiſpaniarum *regis conſtantiſsimum in hac cauſa zelum, qui cũ velut brachia & artus reip. Chriſtianæ longiſsimè latiſsiméque patentes, monarchia quadã ingenti complectatur, nulla tamen eorum in parte, paſſus eſt vnquam hæreticos conſiſtere. Sed maximis licet ſumptibus ac difficultatibus vbique ſemper eiecit, expulit atque eliminauit, vt Chriſti Eccleſiam tutelæ ſuæ patrocinióque commiſſam, tanquam fidelis cuſtos, patronus ac pater, ſartam-tectam inuiolatámque ab omni periculo inquinamenti conſeruaret. In quo illud vnum ſempiterna quoque laude & ſeculorum omnium memoria & admiratione digniſsimum eſt, quòd cùm vndique ab hæreticis impugnaretur, & plurimis aliis difficultatibus, ratione temporum & imperiorum ſuorum multitudine ac* Rex Hiſpaniarũ Catholic⁹.

magni

magnitudine Rex optimus vrgeretur, ex quibus omnibus liberari poſſe videbatur, ex vnica ſola conditione libertatis hæreticæ, Belgis *concedendæ: Rex verè Catholicus, conſiderans illud ſe nomen ab Eccleſia, regnũque ab Eccleſiæ ſponſo accepiſſe, vt fidei Catholicæ dominatũ tueretur: noluit deeſſe vel nomini vel loco ſuo, ſed potius vniuerſa ſua regna in periculũ quoduis humanum permittere, quàm Dei cauſam ſibi commendatam, vel deſerendo, vel conniuendo infirmiorem reddere. Quo præclariſsimo facto ſuo veriſsimè ſe regem Catholicum, veriſſimè ſe patrem Chriſtianæ patriæ præbuit: & omnis poſteritas hoc de facto ſempiternas ei debebit gratias. Niſi enim ille vnus Chriſtianorum principum hoc præſtitiſſet, & inuictum animum & inflexibilem pro Eccleſiæ defenſione induiſſet, peſsimè nunc ageretur cum Repub. Chriſtiana: & maiores fortaſſè radices hæreſis impia accepiſſet, quàm aliquot deinde ſæcula extirpare potuiſſent*

tuiſſent. Hanc ergo ſanctiſſimam Regis maximi voluntatem, tẽporibus noſtris ſummè neceſſariã, & Dominus dedit, & illuſtriſſimis poſtea victorijs contra hæreticos honorauit, & æternis denique præmijs in cælo remunerabit.

Ergo cùm hanc eximiam voluntatum vnionem, propoſitorúmque conſenſionem in duobus maximis Monarchis potẽtiſſimíſq; totius orbis Principibus, Chriſtianus populus videat, quidni lætetur, & ingenti congratulatione exultet? Quidni ſperet aliquãdo fieri poſſe, vt hi duo præclariſſimi Chriſtiani gregis arietes, coniunctis cornibus, vniuerſos lupos ex ouili Chriſti propellant? maximè verò communis paſtoris adiuti baculo, qui vtrumque moderabitur, & in pugna confirmabit. Ad quam rem videri poſſit benigniſſimus Deus paſtorem nouum de induſtria ad eam dignitatem recẽter euexiſſe, qui conſideratis præſentis temporis neceſsitatibus maximis, & duorum prædeceſſorum Sixtus 5. Pont. Maximus.

ceſſorum præclariſſimis conatibus, horúmq; Monarcharum ſanctiſsimis voluntatibus, omnes ſuas cogitationes curáſque hoc initio paſtoratus ſui in id vnum intendat, vt horum potentiſsimorum Principum auxilijs, Eccleſiam Chriſti ab hæreticis purget.

Bonæ præſagitiones de nouo pontifice.

Atque hoc de illo ſperare atque expectare non pauca nos iubent. Primum quidem inſignis illa eruditio, morúmque ſanctitas, animi etiã magnitudo, zelúſque ſingularis, ob quæ Sanctiſsimus Pontifex Pius Quintus, hunc, religioſam vitam agentem, in Illuſtriſſimorum Cardinalium collegiũ coaptauit. Quem excellẽtiſſimum Pontificem cùm hic ad imitandum propoſuiſſe ſibi videatur, non poteſt illud glorioſiſsimum eius factum ante oculos ſemper non habere, quo ille vnitis coniunctiſque Chriſtianorum Principum copijs, Turcarũ vires ſic imminuit; vt exinde vix vnquam conſiſtere potuerint. Deinde etiam illud ipſum nobis promittere videtur eximia illa pietatis ſignificatio, qua ſtatim ad

ad Cathedram Apoſtolicam euectus, literas piiſſimas in vniuerſum orbem Chriſtianum emiſit, quibus omnium Catholicorum præces ac charitatis opera humillimè petiit, ad obtinendam ei gratiam luménque à Domino, viréſque diuinas, quibus officij ſui oneri par eſſe poſſit, nominatim verò, ad infringẽdos hæreticorum ac infidelium conatus. Sed ſupra omnes alias præſumptiones lætáſque hominum præſagitiones de hoc Pontifice, illud vnum maximè omnium animis inhæret, ac ſpe quadam certa replet futurorum bonorũ, quòd fœmina illa ſanctiſſima Vliſſiponenſis, *cuius hodie tam euidentia cernuntur miracula, ac per vniuerſum mundum teſtimoniis certiſſimis confirmantur, multis diebus priuſquã moreretur, aut ægrotaret* Gregorius decimustertius, *prædixit illius mortẽ, reuelatam ſibi à Domino, alteriúſque ſucceſſionem, in cuius pontificatu, ſua diuina Maieſtas conſtituiſſe dicebat, magna quædam facere ad ſuum honorẽ, Eccleſiæq; vtilitatem.*

ide lite- litatem. Hæc prædixit Dei famula, rémque
s R. P. totam aperuit reuerendo ſuo ſuperiori ac
nton. de Prouinciali Antonio de Cerda (eſt enim hæc
rda ſcri ſancta fœmina, Præpoſita domus cuiuſdam
as Vliſ- religioſarum, ordinis S. Dominici,) & ille
oni 30 literis eadẽ teſtificatus eſt Vliſiponi ſcriptis,
artij, & decem dies antequã Romæ Gregorius ægro-
ſtea im- tare cœpiſſet, vt ex eiſdem Romæ impreſſis
eſſas manifeſtiſſimè apparet.
om.

Quis ergo Catholicus non optimè ſperet, cùm tot & tanta diuinæ erga nos bonitatis indicia, tam multiplices coniecturas, vicinæ Dei miſericordiæ prænuncias conſideret, maximè verò, cùm intueatur inimicos Dei, hoſtéſque Eccleſiæ, ad eam iam impudẽtiam ac deſperatam quandam inſaniam perueniſſe, vt abiecto omni pudore, ac Dei hominúmque reſpectu, talia ſtatuant, decernant, & exerceant in Catholicos, quæ diuinam Maieſtatem vel nolentem (vt ita dicam) excitare ad iracundiam, & vindictam quodammodo extorquere neceſſe eſt? Nulla

ſpera- hæreti- cum im- dentia.

enim

enim iniquitas magis perrumpit longanimem Dei patientiam, quàm ſæuitia & crudelitas, & facinoroſorum hominum in Dei ſeruos immanitas. Quo in genere flagitij, cùm noſtri temporis hæretici præ cæteris omnibus ſemper fuerint inſignes, certiſsimum eſt diuinam iuſtitiam eos diu non paſſuram impunitos, præſertim in Anglia, vbi magis furenter, quàm vllo alio in loco hac impia nequitia tyrannidem ſuam exercet, vt ex iis quæ conſequuntur, manifeſtiſsimè conſpicietur.

Rogemus ergo Deum & patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt cauſam ſuam reſpiciat, vt Eccleſiæ ſubueniat, eiúſque impugnatores vel conuertat, vel euertat, vt vniuerſali Paſtori, ſuóque in terris vicario, cæteriſque principibus Chriſtianis, quibus vineæ ſuæ tutelam commiſit, animos acres, vigiléſque & excitatos inſpiret, quibus ad hanc vineam defendendam, conſeruandam ac perpurgandam incaleſcant. Vniuerſo deni- Petitio ad Deum.

que Chriſtiano Catholicóque populo talem ſui nominis zelum, tantúmque diuinarum rerum ſenſum, feruorem, atque lumen impertiat, vt alienis malis edocti, diligentius inuigilent ad vitandas hæreſes, & ad fidei Catholicæ conſeruationem, in qua vna totius Reip. Chriſtianæ bonum, & omnium hominum ſalus atque fœlicitas, continetur.

EXEM-

EXEMPLAR
LEGIS CRVDELISSIMÆ, CONTRA SACERDOTES ET OMNES ECCLESIASTICOS ALIÓSque Catholicos, conſcriptæ in comitiis Parlamentalibus Angliæ, menſe martio, Anno Domini 1585. regni verò Elizabethæ 27.

Legis titulus.

ACTVS SEV STATVTVM CONtra IESVITAS *&* SACERDOTES *è Seminariis prodeuntes, & contra alias conſimiles perſonas inobedientes. Chap. 2.*

Præfatio.

Totius legis fundamentum manifeſtis mendacijs nitens. Vide annot. ſequentem.

CVM variæ perſonæ, *Ieſuitæ* nuncupati vel profeſſi, *Sacerdotes* etiã *Seminariſtæ*, aliíque Præsbyteri in partibus vltramarinis creati ac ordinati, iuxta formam ac ritus *Eccleſiæ Romanæ*, in hoc *Angliæ* regnũ, aliáque regiæ Maieſtatis dominia à paucis annis venerint, ac miſſi fuerint, quotidiéque veniãt ac mittãtur, ea intẽtione (quod ſatis * cõſtitit tàm ex varijs ipſorũ examinationibus & cõfeſſionibus, quàm ex multis alijs medijs & probationibus manifeſtis) nõ ſolùm vt Maieſtatis ſuę ſubditos ab obediẽtia debita auer-

* Hoc impudentiſſimè affirmatur, cùm nullis adhuc tormẽtis vel vnã ſyllabã talis confeſſionis aut probationis extorquere potuerint.

tant,ſed etiã ad concitandã ſeditionẽ,ac rebellionẽ & apertam hoſtilitatem infra ſuę Maieſtatis regna, ad magnum periculum ſecuritatis Maieſtatis ſuæ, perſonæ regaliſſimæ, ſed ad totius regni extremã perditionem, deſolationem & ſubuerſionem, niſi per bona quædam & opportuna media huic incommodo occurratur, & malum imminens tempeſtiuè præueniatur.

DECRETA.

1. *Quòd omnes Eccleſiaſtici Catholici exulare debent.*

ADHVIVS rei reformationem, ſtatutum ſit, decretum & ſtabilitum, Reginæ excellentiſſimæ maieſtatis authoritate,ac authoritate dominorum tàm Eccleſiaſticorum, quàm temporalium, populíque Anglicani in hoc parlamento congregati,ac authoritate totius parlamenti,quòd * omnes & ſinguli *Ieſuitæ, Sacerdotes ſeminariſtę*, & alij Sacerdotes quicunque,creati vel ordinati extra regnum *Anglię*, aliáque Maieſtatis ſuæ dominia, vel in aliquibus Maieſtatis ſuæ dominijs ac regnis, ex authoritate & poteſtate,vel iuriſdictione à *Sede Romana* deriuata,vendicata,, vel prætenſa, * poſt feſtum Natiuitatis *S. Ioannis Baptiſtę*, anni primi regni dictæ ſuæ Maieſtatis, diſcedent ex eodem regno *Angliæ*, omnibúſque alijs maieſtatis ſuæ regionibus ac dominijs, infra quadraginta dies poſt finem pręſentis Seſſionis parlamentalis,ſi ventum, aurã, & tranſitum commodũ nanciſci queant : vel alioquin ſtatim poſt dictos quadraginta dies, vbi primùm ventus, aura, & tranſitus haberi poſſunt.

* Simile planè decretum habes Hunerici tyrãni Ariani,de eijciẽdis Eccleſiaſticis Catholicis ex Affrica, apud Vict.vtic.li. 2. de perſ. Vandal.

* Hoc adiiciunt cùm in ſpeciali odiũ nouorum ſacerdotum,qui dominante illorum hęreſi, ſuborti ſunt: tũ etiã ne includãtur nonnulli ipſorum pſeudoepiſcopi & prælati, qui ex antiquis Monachis & ſacerdotibus Apoſtatis facti fuerunt.

2. Eccleſiaſtici manentes in Anglia vel ingredientes poſt 40. dies rei ſunt læſæ Maieſtatis.

STATVTVM ſit prætercea, & decretum authoritate prædicta, quòd poſthac non licebit vlli *Ieſuitę, Sacerdoti ſeminariſtę*, aut alicui alteri *Sacerdoti*, vel *Diacono*, vel *religioſo*, vel *eccleſiaſticę perſonę* cuicunque, quæ infra idem regnum, vel alia ſuæ Maieſtatis dominia nata fuit, & antegreſſo tẽpore poſt dictum feſtum Natiuitatis *S. Ioannis Baptiſtę*, anni primi regni ſuæ maieſtatis creata, ordinata aut profeſſa fuerit, vel deinceps creari, ordinari, aut profiteri potuerit authoritate aliqua, vel iuriſdictione à * *ſede Romana* deriuata, vendicata, vel prætenſa, quocunque demùm nomine, titulo vel gradu vocentur aut cenſeantur, non licebit (inquam) huiuſmodi cuiquam perſonæ poſt ſupradictos 40. dies elapſos, in aliquam huius regni, aut aliorum Maieſtatis ſuæ dominiorum partem venire, vel in ea eſſe aut remanere, niſi in illis tantùm caſibus ſpecialibus, & ex occaſionibus illis ſpecialibus, & pro illis tantùm temporibus, quorum vel quarum in hoc præſenti ſtatuto expreſſa mentio fit. Qui aliter fecerit, omnis huiuſmodi tranſgreſſio pro læſæ maieſtatis crimine habebitur & iudicabitur: & perſona quæcunque taliter trãſgreſſa fuerit, propter huiuſmodi tranſgreſſionem, læſæ maieſtatis rea iudicabitur: patietúrque, ſpoliabitur, atque mulctabitur, vt læſæ maieſtatis conuicti ſolent.

* Hiaep[…] ter totũ h[…] odium e[…] in ſedẽ A[…] ſtolicam. […] enim Sac[…] dotes co[…] crati mo[…] Græcoru[…] vel vllo a[…] ritu ſchi[…] matico […] ſectario i[…] grederen[…] Angliã, p[…] culũ ex l[…] lege non […] currerent[…]

3. Qui eccleſiaſticos recipiunt, plectendi ſunt homicidarum pœna.

QVICVMQVE autem poſt elapſos qua-

 draginta

draginta dies, & tempus illud abeundi priùs conſtitutum ac limitatum, ſcienter ac volenter domo receperit, ſuſtentauerit, confortauerit, adiuuerit, aut defenderit aliquem huiuſmodi *Ieſuitam*, *Seminariſtam ſacerdotem*, aut alium *Sacerdotem*, vel *Diaconum*, vel *Religioſum*, vel *Eccleſiaſticam perſonam*, vt ſuprà dictum eſt, liberè agentem aut extra carcerem conſtitutum, * cognoſcens eum *Ieſuitam* eſſe, *Sacerdotem ſeminariſtam*, aut alium talem *Sacerdotem*, *Diaconum*, vel *Religioſum*, vel *Eccleſiaſticam perſonam*, vt ſuprà dictum eſt: pro huiuſmodi offenſa condemnabitur *feloniæ*, perindè ac ſi furti aut homicidij reus eſſet, abſque vllo clericatus beneficio ad euadendum, hoc eſt, mortis ſupplicio, iactura bonorum, ac alijs pœnis mulctabitur, quibus de furto aut homicidio conuicti mulctari ſolent.

* S. Alban⁹ protomartyr Angliæ, propter receptionem clerici paſs⁹ eſt. Beda li. 2. c. 7. Hiſt. Anglorum.

4. *Iuuenes laici non redeuntes domum, & fidem Catholicam abiurantes, rei fiunt læſæ maieſtatis.*

STATVITVR porrò authoritate prædicta, ſi ſubditus aliquis Maieſtatis ſuæ, non *Ieſuita* nec *Sacerdos ſeminariſta*, aut alius talis *Sacerdos*, *Diaconus*, *Religioſus*, *Eccleſiaſticus*, (vt ſuprà dictum eſt) in collegio tamen aliquo *Ieſuitarum*, vel * in aliquo *ſeminario* iã erecto vel cõſtituto, aut poſthac erigẽdo ac conſtituendo in partibus tranſmarinis, vel extra hoc regnum in locis externis, vel nunc exiſtens & inſtitutus, vel poſthac futurus & inſtituendus, non redeat in hoc regnum infra ſex menſes poſt edictum ſuper hac re in ciuitate *Londinenſi* ſub magno ſigillo regio publicandum, móxque infra biduum poſt huiuſmodi in *Angliam* reditum, coram

* Hoc dicitur, quia in his locis tãtùm Angli ſũt ſacerdotes: ex quo patet hoc decretum eò tendere, quò edictũ Hunerici Vandali prohibentis, ne amplius crearentur Sacerdotes Catholici. in vit. S. Fulg. cap. 1.

ram Epiſcopo diocœſeos, vel duobus Iuſticiarijs pacis eiuſdem comitatus, ad quem vel quam appulerit, non ſe ſubmiſerit ſuæ Maieſtati, eiúſque legibus, iuramentúmque de religione in ſtatuto anni primi regni eiuſdem ſuę Maieſtatis editum, non ſuſceperit, quòd tunc, talis quilibet alio modo, quã dictum eſt, rediens, ingrediens, & exiſtens in hoc regno, vel alijs ſuæ Maieſtatis dominijs, propter huiuſmodi offenſam reditus, vel exiſtentię in regno, vel in alijs ſuæ Maieſtatis dominijs, abſque ſubmiſſione prædicta, iudicabitur quoque vt læſæ maieſtatis reus, patietúrque, ſpoliabitur, atque mulctabitur, vt in cauſa læſæ maieſtatis.

5. Qui vllum ſubſidium præſtiterit Catholicis exulibus, amittit bona & libertatem.

INSVPER authoritate prædicta ſtatuitur & decernitur, ſi aliqua perſona Maieſtati ſuæ ſubdita, vllo vnquam tempore poſt elapſos quadraginta dies prædictos, ſcienter ac volenter, directè vel indirectè, per viam cambij, aut alia quauis arte, via, aut medio quocunque tranſtulerit, tradiderit, vel miſerit, aut trãſferri, mitti, vel tradi procurauerit aut effecerit, vltra mare vel extra hoc regnũ, vel extra alia Maieſtatis ſuæ dominia, vel territoria, ad aliquas externas partes, vel alioqui ſciẽter ac volenter conceſſerit, * dederit, aut contribuerit aliquam pecuniam, aut aliud ſubſidium alicui *Ieſuitę, ſacerdoti ſeminariſtę*, aut alicui tali *ſacerdoti*, vel *Diacono*, vel *Religioſo*, vel *Eccleſiaſtico* (vt ſuprà dictum eſt) vel in ſubſidium, aut beneficium alicuius collegij *Ieſuitarum*, vel *ſeminarij* iam erecti ac conſtituti, aut poſthac erigendi & conſtituendi

* Simile crudelitat[em] obijcit E[u]ſebius V[er]cellen. A[ri]anis, qu[i] prohiber[ent] Catholici[s] afflictis, [e]leemoſyn[as] auxiliaqu[e] ſuorum. i[n] vita Euſe[bij] apud Sur. menſe Auguſti.

in

in vllis partibus tranſmarinis, vel extra hoc regnũ in vllis locis externis, vel in ſubſidium alicuius perſonæ tunc exiſtentis, de, vel, in dictis collegijs vel ſeminarijs, & nondũ reuerſæ in hoc regnũ cum ſubmiſſione in hoc ſtatuto expreſſa, & in eodem regno perſiſtentis: quòd tunc quælibet perſona ſic offendens * incurret periculum, & pœnam ſtatuti de *premunire* facti anno 16. regni regis *Richardi ſecundi*, quæ pœna eſt, vt perdat omnia bona tam mobilia quàm immobilia, & corpus tradatur ad perpetuos carceres.

* Quàm atrox pœna ob eleemoſynam fortè matris in filium, aut vxoris in maritum.

6. Qui dimiſerit filium aut famulum extra Angliam, niſi cum ſpeciali Reginæ licentia in ſcripto, perdit pro ſingulis vicibus 333. aureos.

STATVITVR porrò & decernitur authoritate prædicta, quòd non licebit vlli perſonæ ſuæ Maieſtati ſubditæ vllo tempore poſt dictos quadraginta dies, durante ſuæ Maieſtatis vita (quam Deus diutiſſimè durare velit) ſuam prolem, vel aliam quampiam perſonam ſuo regimini commiſſam, in vllas partes traſmarinas extra ſuæ Maieſtatis obedientiam ac ditiones mittere, abſque ſpeciali licentia ſuæ Maieſtatis, vel quatuor conſiliariorum priuati ſuę Maieſtatis concilij ſubſignata manibus, & in eum finem habita vel obtenta (exceptis mercatoribus, propter eos ſolummodò, quos ipſi vel aliquis eorum ad partes tranſmarinas negotiationis ſuæ tantùm cauſa tranſmiſerint, vel vt tanquam nautæ inſeruiant, nec aliter) ſub pœna confiſcationis centum librarum monetæ Anglicanæ pro qualibet huiuſmodi offenſa.

7. Huius crudeliſsimæ legis executio in quouis Angli Comitatu fieri poteſt.

STA-

STATVITVR inſuper authoritate prædicta, quòd quælibet huius ſtatuti tranſgreſſio examinari, audiri & determinari poſſit, tàm in tribunali, quod vulgariter Bancum regium nuncupatur, in comitatu quo pro tempore tribunal illud erit, quàm etiã in alio quocunque comitatu infra regnũ hoc, vel alia ſuæ Maieſtatis dominia, vbi tranſgreſſio ipſa committitur, vel committetur, vel vbi trãſgreſſor apprehendetur & capietur.

8. *Permittitur naucleris exportare eccleſiaſticos in exilium, infra quoddam ſpatium, & cum quibuſdam conditionibus.*

PROVISVM etiam & eadem authoritate ſupradicta ſtatutum ſit, quòd liceat, licebítque vnicuique domino, vel gubernatori nauis aut naviculæ, quouis tempore infra dictos quadraginta dies, vel aliud tempus antea dictarum perſonarum abitioni conceſſum ac limitatum, tranſuehere in quaſcunque partes tranſmarinas, quemuis huiuſmodi *Ieſuitam, ſacerdotem ſeminariſtam*, vel alium *ſacerdotem* prædictum, modò idem *Ieſuita, ſacerdos ſeminariſta*, vel alius quiuis *ſacerdos* prædictus, ſic tranſuehendus, tradat Prætori, aut alij cuipiam Magiſtratui illius oppidi, portus, vel loci quo ad transfretandum venerit, * nomen ſuum, & quo in loco ordinem illum ſuum, ſeu gradum, acceperit, & quanto tempore in regno hoc remanſerit, vel in alijs ſuæ Maieſtatis dominijs ac ditionibus.

* Hoc totu[m] ad fraude[m] pertinet, v[t] quos velle[nt] ex precipu[is] retinerent ſicut retinent: quos carceribus habent. S[ed] laus Deo paucíſſim[i] vſi ſunt h[oc] Priuilegi[o].

9. *Eccleſiaſtici omnes qui quouis tempore in cauſis religionis ſubmittere ſe voluerint reginæ legibus, liberantur à pœnis totius huius legis.*

PROVISVM ſit prçterea, quòd hoc ſtatutum, vel aliquid in eo comprehenſum, non extendetur ad aliquem talem *Ieſuitam, ſacerdotem*

ſemi-

ſeminariſtam, vel alium *ſacerdotem*, *Diaconum* vel *Religioſum*, *vel Eccleſiaſticũ*, vt prædictũ eſt, qui aliquo tempore infra dictos quadraginta dies, vel infra triduum poſtquàm in hoc regnum, vel alia ſuę Maieſtatis dominia poſthac venerit,* ſubmiſerit ſeipſum alicui Archiepiſcopo, vel Epiſcopo huius regni, vel alicui Iuſtitiario pacis infra comitatũ quo appulerit, móxque verè & ſincerè coram dicto Archiepiſcopo, Epiſcopo, vel tali Iuſtitiario pacis, iuramentum ſupra nominatum de religione, quod editum fuit anno primo huius Reginæ, acceperit, ſuæque manus ſcriptione confeſſus fuerit, & agnouerit, deincépſque confiteri & agnoſcere cõtinuauerit, debitã ſuam obedientiã erga ſuæ Maieſtatis leges, ſtatuta, & ordinationes iam latas & ordinatas, ſeu * in poſterum ferendas ac ordinandas in cauſis ad religionem pertinentibus.

[Hinc patet totũ illũ fucũ cõſpirationis contra Reginæ perſonam, poſitum in præfatione, falſum eſſe, & ſolá cauſam huius barbarę legis, religionis Catholicæ odium fuiſſe.]

[* Animaduerte quàm ſit hoc abſurdum.]

10. *Quòd prima nobilitas ſiue Pares Anglię, per ſuos æquales, vel ad mortem vel ad ſpoliationes ac carceres pro offenſis in hanc legem iudicabuntur.*

PROVISO ſemper, quod ſi contingat aliquãdo deinceps principem aliquem huius regni, quem Parem vocamus, accuſari de aliqua tranſgreſſione, quæ hoc ſtatuto fit crimen læſæ Maieſtatis, *felonię*, aut reatus de *prǽmunire*, quod inueſtigatio & determinatio huius principis cauſæ, ad eiuſdem ordinis Principes, & ad ſuos dignitate pares pertinebit, quemadmodum in alijs huiuſmodi criminum cauſis fieri ſolet.

11.

PROVISO nihilominus, & authoritate prædicta declarato * quòd ſi quis talis *Ieſuita*, *Seminariſta ſacerdos*, vel alius quiuis *Sacerdos* prædictus caſu

[* Periculoſè ęgrotantibus longius tempus mandendi permittitur, ſed cum talibus conditionibus, vt totus hic paragraphus ad fraudẽ, non ad lenitatem cõpoſitus ſit.]

caſu aliquo ita debilis aut corpore infirmus fuerit, vt ille, vel illi, infra tempus hîc limitatum, ſine euidenti & imminenti periculo vitæ emigrare nequeant, hocq́ue innoteſcat, tam per corporale iuſiurandum partis laborantis,* quàm per alias idoneas rationes, ipſi Epiſcopo diœceſano, & duobus Iuſtitiarijs pacis infra comitatum, in quo dicta perſona vel perſonæ commorantur: quòd tunc data obligatione bona, & ſufficiente ſecuritate, dictæ perſonæ vel perſonarum, ſimul cum fideiuſſoribus obligatis ad ſummam ducentarum librarum Anglicanarum ad minimum, quòd ille vel illi interea temporis bene &* legaliter ſe gerent erga ſupremam Dominam noſtram Reginam, & erga vniuerſum illius populum, quòd tunc ille ſeu illi ſic permiſſi, & ſic vt ſupra dictum eſt, facientes, poterunt remanere & perſiſtere in dicto regno ſine vllo detrimento vel periculo (quod ille vel illi alioquin per hoc ſtatutum incurrerent) tantiſper, dum per dictum Epiſcopum & Iuſtitiarios, limitatum ac ordinatum fuerit, modò tamen, id tempus dilationis non excedat ſex menſes ad plurimum, & nemo detrimētum aliquod ſuſtinebit, vel periculum incurret per hoc ſtatutum, ex eo quod ſuſtentet vel recipiat huiuſmodi perſonam vel perſonas, ſic (vt dictum eſt) permiſſas, eo duntaxat tempore durante, quo tales perſonæ infra regnum conſiſtere permittentur, non obſtantibus quibuſcunque in hoc ſtatuto contentis ad contrarium.

11. *Qui Sacerdotes cognitos non prodiderit, plectetur ad arbitrium Reginæ.*

STATVITVR præterea authoritate prædicta, quòd

* Iurare de bet, & tam ei non cred tur, niſi ali dè etiā pro betur.

* Hæc le galis con uerſatio ta lis & tam captioſa e per Angli leges, vt nullis niſi perditiſſimis ferè ho minib. ini ci ſolet, n fideiuſſore poſſunt ſ curitatē p quoquā in eo genere obligation ſpōdere, ne euider ipſorum periculo. Vnde vix pater pro lio in hac obligation ſpondebit, & multò minus quiſquam audebit p ſacerdote Catholic ſe prodere Catholicū & ſimul obligare ad ſumma 666. aure rū, quæ hi requiritu Hoc ſati cognitū e huius Par graphi ſc ptoribus.

quòd omnes & ſinguli huius regni ſubditi, qui poſt elapſos quadraginta dies ſupradictos, cognouerint & intellexerint, vllum huiuſmodi *Ieſuitam*, *ſacerdotem ſeminariſtam*, aut alium *ſacerdotem* ſupradictum manere, conſiſtere, vel exiſtere infra hoc regnum, vel infra alia Reginæ dominia & loca, contra verum ſenſum & intentum huius ſtatuti, & non * detexerit eundem alicui Iuſtitiario pacis, vel ſuperiori Magiſtratui infra duodecim dies poſt talem notitiam habitam, ſed volenter potiùs celauerit hanc ſuam notitiá: quod quilibet ſic offendens mulctabitur & incarcerabitur ad arbitriũ Reginæ. Quod ſi verò pacis Iuſtitiarius eiuſmodi, vel ſuperior Magiſtratus, cui talis dilatio & detectio facta fuerit, infra viginti octo dies ſequentes, alicui cõſiliario regio vel Præſidi, aut Vicepræſidi concilij regij in partibus ſeptentrionalibus, & VValliæ finibus conſtituti, pro tempore exiſtẽti, dictæ rei notitiam non intimauerit, quod tunc ille vel illi ſic tranſgredientes pro qualibet huiuſmodi tranſgreſſione ducentas marcas Anglicanas pro mulcta pendent.

[*margin:* Hęc eſt iſti ua praxis erſecutorum infidelũ lege decernere, vt acerdotes rodantur: d fecit Maimianus udex apud ed. li. 1. ca. . Hiſt. idẽ icinius Tyannus, vt abes in vis SS. marrum Heryli Strabo iei Ian. 13. l ipſum ſtaerunt Varianus & alienus npp. vt do t martyum S. Steani Papæ uguſt. 5. i etiá vire licet, o modo Afra, nole potiùs rtyrium ti voluit, àm Narſum Epi. pũ prore latitan n. idem i poteſt S. Alba & alijs.]

13. *Quòd magiſtratus cui fit proditio, eam teſtificabitur.*

STATVITVR porrò authoritate prædicta, quòd Conſiliarius priuati conſilij regij, Præſes, vel Vicepræſes, cui talis informatio exhibita fuerit, tradet parti informanti ſcedulam manu ſua ſubſcriptam, qua teſtificabitur talem ſibi informationem exhibitam fuiſſe.

14. *Quòd iuramenta, obligationes, & ſubmiſſiones, quæ fient, in acta publica referentur.*

STA-

STATVITVR præterea, quòd omnia huiuſmodi iuramenta, obligationes, & ſubmiſſiones, quæ vigore huius legis ac ſtatuti fient modo ſupradicto, referentur in Cancellariam per eos coram quibus facta fuerit, infra tres menſes poſt ſubmiſſionem huiuſmodi, * ſub pœna mulctæ cẽtum librarum monetæ Anglicanę, pro qualibet eiuſmodi negligentia, quæ mulcta in vſum Dominæ Reginæ, hæredum & ſucceſſorum eius applicabitur.

* Inanis eſt hæc ſeueritas, quia nulla talia hactenus factæ ſunt, nec opinor in poſterum fient.

15. Si quis ſe ſubmiſerit & abiurauerit, conſpectum tamen Reginæ ad decem milliaria fugere debet per decẽ annos, ſub pœna capitis.

ETIAM ſtatuitur, vt ſi perſona aliqua, quæ illo modo quo dictum eſt, ſe ſubmiſerit ac iurauerit, infra decem annos poſt talem ſubmiſſionẽ factam, intra decem milliaria acceſſerit ad illum locum in quo ſua Maieſtas fuerit, abſque licentia ſuæ Maieſtatis, ad eum ſpecialem finem conceſſa, & per manus propriæ ſuæ Maieſtatis ſubſcriptionem conteſtata: quòd tunc & deinceps * talis perſona non gaudebit ſua dicta ſubmiſſione, nec vllum ex ea beneficium accipiet, ſed quòd dicta ſubmiſſio planè irrita & inanis fiet, perindè ac ſi nunquam facta fuiſſet.

* Quid ſi Regina inopinatò ſe moueat verſus locum in quo degat talis ſubmiſſus & abiuratus? ſine dubio, dignus eſſet qui vitam quauis ratione amittat, cùm animam iam amiſerit.

ANNO-

ANNOTATIO AD STATVTI PRÆCEDENTIS PRÆFATIONEM MENDACISSIMAM.

Impudentia hæreticorum.

Auguſtin.li. 4.cont.Iulian.cap.4.

DVM conſidero quã manifeſta mendacia hoc parlamentum Anglicanum in hac ſua præfatione ponat pro totius ſequentis crudelitatis fundamento, occurrunt animo verba illa veriſſima Sancti Auguſtini: *Frons hæreticorum non eſt frons, ſi hoc vocabulo non corporis membrum, ſed pudorem intelligamus* Quid enim? eſtne poſſibile, quemquam plura teſtimonia afferre poſſe pro re quapiã probanda ac confirmãda, quàm Catholici Angli libris multis editis iam attulerunt, pro manifeſtanda innocẽtia ſacerdotum ſuorum qui paſſi ſunt? Pro declarando inſtituto, pro aperiendis cauſis, ob quas ingreſſi ſunt: pro honeſtiſſima ac Apoſtolica conuerſatione demonſtranda: & pro cõuellendis mendaciis ac calumniis ſuorum perſecutorũ? Legat quis libellum *De perſecutione Anglicana*: legat *Apologiam pro Seminariis Anglorum*: percurrat *Vitas duodecim præclariſſimorum martyrum*, quos hæretici minùs quàm duodecim menſium ſpatio ſuſtulerunt, euoluat vniuerſam illam *Concertationem* Treueris excuſam his proximis annis: perpendat denique reſponſum illud vltimũ ad perſecutores Anglos contra falsò nuncupatam *Iuſtitiam Britannicam*, & facilè cernet veriſſimè dixiſſe ſacrum illum doctorem, nullam eſſe frontem hæreticorum, nullum pudorem. His enim libris qui latinè omnes editi ſunt, & nonnulli etiam gallicè, aliiſque linguis, (præter multos præterea Anglicano ſermone ſcriptos) ita manifeſtè demonſtratur illorum ſacerdotum integritas, qui hodie ex animarum zelo, Apoſtolico more in Anglia laborant, vt nihil amplius adiungi poſſit, nec vnquàm adhuc aliquid ad hos libros reſponſum fuit ab hæreticis, nec reſponderi poterit.

Libri ſcripti ab Anglis in Catholicorum defenſionẽ.

QVIA tamen hoc ipſo in loco, non vnus aliquis, ſed integrum parlamentum, ſeu ſenatus Dominorum, nimirum, ſpiritualium & temporalium (vt ipſi loquuntur) verbo hæc

vniuer-

vniuerſa negat, contrariumque aſſerit (dicũt enim ſatis conſtare tàm ex variis ſacerdotum ipſorum examinationibus, & confeſſionibus, quàm ex multis aliis mediis, ac probationibus manifeſtis, illos mitti ac venire in Angliam, non ſolum vt Reginæ ſubditos ab obedientia debita auertant: ſed etiam ad concitandam ſeditionem, rebellionem, ac manifeſtam hoſtilitatem, ad perſonæ regiæ periculum ac totius regni ſubuerſionem) ego repetam hîc breuiſſimè tria ſolum argumenta, quæ partim ex ſupradictis illis libris, partim ex hoc ipſo ſtatuto collegi, quibus euidentiſſimè demõſtrabitur vniuerſam hanc grauem accuſationem, fucum eſſe ac calumniam, hæreticorum ſpiritu digniſſimam.

Tria argumenta quibus refutatur Parlamenti præfatio.

Ac primum quidem Argumentum ducetur ab ipſis ſacerdotibus, aliiſque Catholicis qui hactenus compræhenſi, examinati, torti, aut paſſi ſunt: quorum euidentiſſimum eſt, hæreticos nullum adhuc verbum, aut ſyllabam elicere vel extorquere potuiſſe ad hanc intentionem rebellionis detegendam, licet omnibus neruis in id incubuerint, omnéſque machinas & artes adhibuerint, vt vel illecebris, vel tormentis id efficerent. Si enim talem aliquam confeſſionem obtinuiſſent, iam ſine dubio eam euulgaſſent ad aliquã ſaltem ſuæ crudelitatis defenſionem, vel ſi aliqua alia manifeſta probatione rem comperiſsent (vt hîc mentiuntur) vniuerſo iam orbi illam communicaſſent, illo ſaltẽ vltimo ſuo libro famoſo, quem per antiphraſim, *Iuſtitiam* vocabant *Britannicam*. Sed nihil tale in illo libro fuiſſe præter meras calumnias cùm ſatis per ſe, tùm luculentiſſimè ex Catholicorum reſponſo, patuit. Huc etiam accedit, quòd ſacerdotes omnes, qui occiſi ab illis fuerunt, non ſolum in priuatis examinationibus, in carcere & tormentis, & in iudiciis publicis hanc intentionem rebellionis pernegarunt, verum etiam ſententia mortis iam accepta, cùm liberi eſſent ab omni humano iure, immò ad patibulum, in ipſo mortis articulo, cùm iã iam ex hoc mundo exituri erant, & ad Chriſti tribunal ſiſtendi, profeſſi ac proteſtati ſunt, ſe nihil vnquàm tale concepiſſe animis, ſed religionis ſolius cauſa in patriam rediiſſe, & pro ea libentiſſimè lætiſſiméque mori, in cuius rei ſignum, & pro Regina, & pro republica, & pro ipſis etiam interfectoribus, deuotiſſimas corã omnibus fun-

Nulla adhuc confeſſio vlla vi elici potuit.

debant preces. Calumnia ergo eſt & nequiſſimum mendacium, quod hac in præfatione parlamentum affirmat, ex ipſorum confeſſionibus aliíſque manifeſtis probationibus rebellionis intentionem manifeſtatam eſſe.

2. Hæreticorū à eos cō- ncunt mendacij.

ARGVMENTVM alterum ſumetur ex iis quæ perſecutores ipſi fecerunt ad tegendam iniquitatem & iniuſtitiam ſuam, cùm ſacerdotes Catholicos occidebant. Primò enim quoſdam iam interfectos, poſt mortem condemnare voluerunt libris editis ad populum, quibus perſuadere rationibus nitebantur, illos ſine dubio fuiſſe proditores patriæ, & in certam Reginę necem vnanimiter conſpiraſſe. Atque hac larua contra viros ſanctiſſimos *Campianum*, *Sherumnum*, & *Briantum* ſunt vſi. Deinde verò cùm alios ſeptem pari ſcelere enecare ſtatuiſſent, nec haberent modum, quo populo ſatisfacerent (prius enim artificium non illis omninò ex animo ſucceſſerat) adhibuerunt aliud inuentionis genus, vt ſcilicet iam condemnatis de proditione, proponerent articulos quoſdam odioſos de Pontificis authoritate in excōmunicandis, deponendíſque regibus, vt vel ſic ex reſponſis, quæ ſacerdotes dare cogebantur, arriperent ea quæ magis eos traducere poſſent ad plebem, id quod factum eſt. Producti enim ad ſupplicij locum, lectiſque ad articulos reſponſis, conuitiis publicis exagitati fuerunt, & ſtatim interempti. In ipſo tamen momento mortis, oblata fuit illis publicè, non ſolùm vita, veniáque, ac libertas, verum etiam Reginæ gratia & amicitia, ſi quicquam de ſe confiteri ſceleris, vel vlla in re licet valde mediocri, ad ipſorum religionem accedere vellent. Atque hoc ipſum factitatū etiam eſt cum aliis multis in carcere exiſtentibus: ex quo, luce meridiana clarius patet, hos viros conſtantiſſimos, nō ob pœnam proditionis, ſed ob religionis odium occiſos fuiſſe.

3. Iulus ſtatuti decreta ſacerdotes liberant à rebellionis ſuſpitione.

TERTIA probatio, & quidem omnium euidentiſſima (ſi tamen quicquam prioribus euidentius dici poteſt) ex iis deſumatur, quæ hoc in decreto à Dominis noſtris parlamētalibus dicuntur, qui poſtquam tam grauia & atrocia præfati eſſent contra *Sacerdotes* & *Ieſuitas* de ſeditione, rebellione, ac aperta hoſtilitate, déque periculo magno Maieſtatis ſuæ perſonæ regaliſſimæ, de extrema totius regni perditione, deſolatione, ac ſubuerſione per ipſos intenta, ac confeſſionibus

feſsionibus propriis manifeſtata: cùm (inquam) hæc omnia magno verborum ſonitu proclamaſſent, eáque ſola tanquam cauſas grauiſſimas ac neceſſarias ſtatuiſſent huius ſeueriſſimæ legis condendæ, paulò pòſt tanquàm ſui obliti, ipſis decretis oſtendunt, non proditionis metum eſſe, ſed religionis, qui impulit illos ad hanc ſæuitiam. Eò enim pertinet clauſula illa paragraphi ſecundi, *De ordinatione ex ritu Romano*. Eò pertinet quod paragrapho quarto ſtatuitur: *Vt omnis iuuentus Anglicana, quæ in ſeminariis vltramarinis ac collegiis Ieſuitarum inſtituitur, domum redeat ſub pœna læſæ Maieſtatis, ac pſeudoepiſcopis ſe ſubmittat, quoad omnes Reginæ leges latas vel ferendas de rebus religionis, iuramentúmque accipiat contra Pontificem pro Reginæ authoritate in cauſis Eccleſiaſticis*. Eò etiam pertinet quod paragrapho ſexto prohibetur, *Ne quis filium ſuum extra Angliam mittat, niſi cum ſpeciali Reginæ licentia ad id obtenta*. Verentibus ſcilicet hæreticis Anglis, ne iuuenes perſpecta Eccleſiæ Catholicæ facie, ſtatim afficiantur. Sed clariſſimè omnium illud rem euincit, quod paragrapho nono ſtatuitur: *Vt quocunque tempore Sacerdotes aliqui aut Ieſuitæ ſubmittere ſe voluerint Reginæ & ſuis Epiſcopis in cauſis religionis, ac iuramentum ſuſcipere contra Pontificem Romanum, liceat eis non ſolùm in Angliam venire, verumetiam manere, liberéque verſari ſine vllo periculo*. Quod nunquam tamen ſine dubio permitteretur, ſi huius legis cõditores vel comperiſſent, vel exiſtimaſſent, tam nefarias ipſos proditiones concepiſſe, quàm in præfatione ſua affirmant. Omnia ergò hæc ab odio diſſimulato religionis proficiſcuntur.

ANNOTATIO AD IPSA SÆVISSIMA STATVTI DECRETA.

Crudelitas horum decretorum.

QVANQVAM non dubitem, quin Chriſtianus lector per ſe conſiderabit, quanta ſit iniquitas & ſæuitia huius ſtatuti hæreticorum, volui tamen hoc loco quædam colligere, & vno quaſi intuitu contemplanda proponere, quibus admoneamur quid ſit talium Dominorum regimini ſubeſſe. Primùm ergò prætereatur illud tanquam leuius, quòd omnis iuuētus Angliæ, ſi ad ſacerdotium Eccleſiæ Catholicæ ſe contulerit, eo ipſo non ſolum patriam, verum etiam patrimoniū & omnem parentum in ſe beneficentiam amittat. Quod pœna proditoris puniendus ſit, ſi vel in patria ſubſiſtat, vel ad ſuos redeat. Quos etiam vniuerſos, bonis omnibus euertet, ſi vel minimum ſubſidij ab iis accipiat. Sit hoc inquā leue & hæretico regimini facilè concedendū: illud verò quàm eſt intolerabile & planè tyrannicum vt nullus ex vniuerſo regno diſcedere poſſit ſine ſpeciali Reginæ licentia, perindè ac ſi totum regnum carcer eſſet, ac ipſa cuſtos & clauigera? Itē illud. Si extra Angliam quis fuerit, redire cogatur ad fidem Catholicam abiurandam, alioquin vt patriç proditor ac rebellis exiſtimetur? Quid verò illud? ſi pater filium, filiuſúe patrem in Angliam redeuntem, tecto domoue ceperit, etiamſi Princeps, aut Par Angliæ fuerit, incurrat tamē mortis & infamiæ ſupplicium: ſi autem frater fratri, vxor marito, aut quiuis alius ſibi coniunctiſſimo ſubſidium aliquod aut eleemoſynam tranſmitti curauerit, ex eo ſolo, bonis omnibus ſpoliatus, in perpetua carcerum ſeruitute vitam finiet?

Intollerabilis ſeruitus.

HÆC eſt, ecce, ſeruitus illa tàm corporum quàm animorum, quam hæreſis Catholicorum imponit ceruicibus vbicunque dominatum ſuum figere poteſt, quam vtinā totius orbis Catholici attentè conſiderarent, animíſque imprimerent, quo ſic alienis malis admoniti, diligentius ſibi ſuíſque rebus prouiderent. Perpende igitur, (Chriſtianæ lector)

lector) quid poteſt in vniuerſo mundo calamitoſius fingi aut cogitari, quàm homo Catholicus hodierna die in Anglia? Si enim exire inde velit, retinetur: ſi ſibi viuere, non permittitur, pertrahitur vel ad conciones, vel ad carceres: ſi hęreticorum eccleſias frequentare detrectet 66 aurei, ſingulis menſibus, ob eam ſolum culpam ab eo ſoluẽdi ſunt: ſi peccata ſua ſacerdoti confiteri attentauerit, crimen eſt læſæ Maieſtatis. Si ſacerdotem adeat, non confeſſionis cauſa ſed conſilij, eumque non prodat: plectendus eſt Reginæ arbitrio. Si domo eum receperit, ſupplicium mortis ſuſtinebit. Si rem quampiam à pontifice benedictam apud ſe retineat: bona omnia amittet ſimul etiam cum libertate. Si iuſſus contra põtificem iurare, recuſet: proditoris pœna plectetur. Infinita ferè talia afferri poſſent. Sed ſupra cætera omnia, illud mihi videtur planè barbarum & tamen ridiculum, quod nono paragrapho huius ſtatuti requiritur, vt Catholici iurent ac ſerio promittant, ſe obedientiam præſtituros erga ſuæ Maieſtatis leges & ordinationes, *iam latas & ordinatas* (ſic enim loquitur) *ſeu in poſterum ferendas & ordinandas in cauſis ad religionem pertinentibus*. Quo innuitur, primùm, religionem Angliæ certo adhuc loco nondum cõſtitiſſe, ſed eſſe in motu. Deindè, quotieſcunque Regina mutare religionem ſuam voluerit, toties eſſe obligatos Catholicos vt idem faciant, quo ineptius aut abſurdius nihil poteſt vel cogitatione fingi. Ridiculum

DE MISERRIMO MORTIS GENERE QVO EXTINCTVS EST ILLVSTRISSIMVS COmes de Northumberland, in Caſtro Londinenſi menſe Iulio, Anno Domini. 1585.

HENRICVS PERCEY Comes *Northumbriæ*, vulgo de *Northumberland*, inter primos ac præcipuos totius Angliæ principes habendus fuit, ſiue ſplendorẽ generis familiæque dignitatem & antiquitatẽ, ſpe- Dignitas Comitis de Northumberland.

ctemus, ſiue etiam Maiorum merita & egregia in rempublicam facta: ceu denique vires, diuitias, potentiam, ditionis ſuæ magnitudinem, ſitum, & opportunitaté conſideremus. *Northumbriæ* enim prouincia ad *Scotorum* fines poſita, perpetuis ferè eorũ excurſionibus excercetur, tàm pacis quàm belli tẽporibus. Quo fit, vt illius prouinciæ homines cùm audaciores liberioréſque, tùm etiam ad omnem armorum vſum paratiores, quàm Angliæ reliquarum partium incolæ habeantur. Huc accedit, quod *Hẽricus* ipſe, vir erat ingenio peracuto, animóque grãde & acri, corpore autem firmo, quod ab ineunte ætate ad omnem exercitationé militaré aſſuefecerat: cuius rei vſu & experiẽtia, cæteros omnes regni Principes ſine cõtrouerſia longiſsimè antecedebat.

Habebat prætereà copioſam prolem, (præcipuè maſculam,) familiam amplam, affinitates magnas & multiplices, diuitias affluentes. Attulerat enim ad Comitatus hæreditatem non exiguas opes, quas anteà parauerat, & inſignes ex dote vxoris poſſeſſiones. His rebus inimicis ſuis formidandus videbatur, præſertim iis qui ad regni Anglicani gubernacula ſedebant, inter quos non deerant, qui non ſolùm ipſum, verùm etiã vniuerſam eius familiam, diuturno odio proſequebantur. Primũ itaque cùm fratrem natu maiorem ſexdecim ferè abhinc annis gladio ſuſtuliſſent, eò quòd arma pro fidei Catholicæ defenſione ſumpſiſſet, voluiſſent quidem & hunc (licet eo tempore Caluinianum) à fraternæ hæreditatis ſucceſſione prohibere, niſi manifeſta legum Anglicarum vi impedirẽtur. Itaque, quãuis eſſet (vti dixi) religione illis cõſentiẽs, & quãuis ope-

[omes Northumbriæ terribilis inimi…s.]

ra ipſius cõtra fratrẽ pro religione ſtantẽ Catholica, vſi fuiſſent: ſtatim tamẽ rebus ex ſentẽtia cõpoſitis, minuendũ eſſe hominẽ exiſtimauerũt, vnde & in carcerẽ coniecerũt, indéque nõ niſi poſt longũ tẽpus, & ingenti mulctatũ pecunia, exire permiſerũt.

Cùm autem egreſſus eſſet, non ei reditus vllus in patriam, aut prouinciam ſuam borealem permittebatur: ſed cancelli quidam meridionales circa Londinum, tanquam carcer amplior & ſpatioſior, ſub Reginæ conſpectu aſſignabantur. Exploratores etiam non deerant, qui vniuerſas eius actiones obſeruarent, renunciaréntque: maximè verò, poſtquàm intellectũ eſt religioni iam illũ Catholicæ fauere, ſuſpitio hæc & odiũ vehementer creuit. Quò factũ eſt, vt decẽ hos ferè poſtremos annos, magnas ſolicitudines, timores, ac pericula trãſegerit, inquirentibus in vitam eius potentiſſimis inimicis, & cauſas opprimendi ex rebus ſingulis ſtudioſiſſimè captantibus. Superiori autem anno exiſtimantes ſe iuſtum ſatis prætextum habere, quòd Baro quidam ei familiaris (*Pagettus* nomine) conſcientiæ cauſa in Galliam clàm ſe recepiſſet, Comitem hunc iterum in caſtrum Londinẽſe coniiciũt, omníque diligentia, ſtudio, ſedulitate, & artificio elaborant, vt aliquid eliciant, quo illum de læſa Maieſtate conuincerent. Nominatim verò cum viro quodam nobili egerunt (cui nomẽ *Throgmortonus*) quem eodem tempore tenebant carcere, quémque poſteà in religionis odium indigniſſimè occiderũt. Hunc inquam, modis omnibus ac viis incitarunt, vt Comitem accuſaret, ſed non obtinuerunt. Poſteà rationes alias inierunt, ſed non valuerunt.

Baronis Pagetti in Galliam fuga.

Quo animaduerſo, contulerunt ſe ad aliã quandam aſtutiam, qua vti ſolent, tùm cùm illis conſtitutum eſt, magnatem aliquem perdere in quem legitimum accuſationis prætextum non habent, & hæc fuit, vt illi concederetur liberior in caſtro cuſtodia, vxoris etiam certorúmque aliquãdo famulorum permitteretur acceſſus. Hoc autem eò fit, primùm, vt opinio colligatur alicuius indulgẽtiæ: deindè etiam vt ex amicorũ ingreſſu amplior præbeatur Sycophantis materia, vel accuſationis nouæ, vel alicuius ſaltem calumniæ inſtituendæ. Sed maximè omnium, vt populo hac ratione perſuadeatur, hunc hominem (ſi occidendus poſtea ſit) nouorum criminum grauitate id neceſſario pati, non principis voluntate, cuius animus eo inclinare videbatur, vt libertate eum donaret, niſi iterũ peccaſſet. Hac arte non multis ab hinc annis vſi ſunt, in tollendo duce *Norfolciæ*, totius Angliæ potẽtiſſimo & vnico. Et non multo ante ad interimẽdum *Somerſetanum* ducem, iſtorum hæreticorum patres, filiis nequicquam ſanctiores, conſimilem fraudem adhibuerunt. Vtrique enim paulò ante mortem, vt eò minus de ruina cogitarent, tanquam breuiſſimè eos liberaturi, cuſtodias liberiores ac laxiores permiſerunt. Et cuius pater fuerat author occidendi primi, per huiuſmodi artificium, eius filius anteſignanus fuiſſe ſcitur ad perdendum ſecundum, & princeps nunc habetur in occiſione huius tertij de quo agimus.

[Margin notes: Periculoſa aſtutia. — Dux Norfolciæ. — Dux Somerſetanus. — Comes Leceſtrenſis.]

Cùm hanc ergò fraudem ad tempus aliquod tẽtaſſent, nec tamen eis adhuc quicquam ex animo ſuccederet, (erat enim Comes *Northumbriæ* prudẽtiſſimus

tiſſimus, nec ignorabat ad quem finem hæc ei libertas inſidioſa permittebatur) accidit quiddam, cogitationibus eorum valdè opportunum, quo illud quod inerat deſideriis, effectui mandarent, vel ſaltem maturarent. Comes enim *Arundeliç* & *Surrayç*, filius natu maior ſupradicti ducis *Norfolcienſis*, homo potẽs, diues, & gratioſus apud ſuos, (eſt enim totius Angliæ nobilitatis primus ac præcipuus) cũ poſt multos annos quam in aula regia ſplendidiſſimè vixerat, non ſolum vitæ, verum etiam fidei eum Caluinianæ vehementer tęderet: cœpit cogitare de fuga, nec enim alia patebat via qua ſe redimeret ab illa ſeruitute. Sed proditus captúſque in mari, retractus eſt, ac Londinum ductus, vbi tàm ipſe quàm fratres ac patruus, cognatíque, famuli, ac amici, in varios carceres coniecti fuerunt. Quarum rerum terrore perculſa coniunx, ſanctiſſima nobiliſſimáque fæmina, quę plurima antea cùm propter fidẽ Catholicam, tùm etiam ob particulare Reginę in ſe odium, pertulerat, puerperio interiit. Conſiliarij autem regij (pręcipuè verô *Leceſtrenſis* Comes horum duorum principũ capitalis hoſtis) tàm opimã prędam in caſſes ſuos incidiſſe vehementer lętati, ſperabant aliquid ex hoc facto *Arundelij*, in *Northumbrij* caput deriuari poſſe, cùm eſſent ambo Catholici, & amicitia magna inter ſe colligati. Sed cũ tandem tentatis omnibus nihil aliud contra *Arundelium* euinci poſſe cernerent, quàm, quòd ſola religionis cauſa exilium voluntarium elegiſſet: alia via rem eſſe aggrediendam exiſtimauerunt. Itaque primùm *Northumbrij* vita veneno petita Catholici cuiuſdã medici opera, liberata fuiſſe dicitur. Dein-

Comitis Arundeliæ fuga.

Comitiſſa Arundelię terrore mortua.

de verò poſt paucos dies cùm nulla ægritudine teneretur, nec vlla animi inordinata affectione laboraret, inuentus eſt quadam nocte, in lecto ſuo occiſus, ſclopetto per renes & inguinem exonerato, ſtatímque rumor ingens ſparſus, & magnis clamoribus per vniuerſam Angliá diſſeminatus fuit, hunc principem, eò quòd Catholicus eſſet (quorum fidem hæretici propterea quòd de prædeſtinatione non præſumit, deſperationem docere aſſerunt) & quia multarum proditionum conſcius ſibi fuerat, ſibimetipſi manu propria mortem conſciuiſſe. Sed prudentiores omnes, facilè hunc fucũ leuiſſimum detexerunt, nemóque eſt omniũ hodie non ſolùm Catholicorum, verumetiam proteſtantium paulò æquior, qui ſcelus hoc infame non videat ac deteſtetur.

Comitis Northumbriæ mors.

Quid enim? eſtne credibile aut ratione conſentaneum, hũc virum, cuius tãta prudentia animíque moderatio, tãta etiam virtus ac fortitudo per vniuerſam vitam enituit, nulla nunc præcedente corporis aut animi ægritudine, nulla iudicij perturbatione audita, addo præterea, nulla ferè cauſa timoris relicta, ſubitò in eam deſperationem veniſſe, vt ipſe ſe interficeret, & corpus animámque in ęternum perderet? Quis hoc credat? præſertim eo tempore, cùm iam ſupra annum in carcere fuerat, ſciebátque certiſſimè inimicos ſuos nihil quicquam afferre contra eũ poſſe, quo ei nocerent. Quid ergo hoc tempore ad facinus tam infandũ incitare eum potuit? Hoc (inquam) tempore, cùm libertatem magis quàm vllum periculum expectare poterat, cùm vxoris colloquium, quæ fœmina eſt prudentiſſima,

Non eſſe probabile Comitem voluiſſe ſe occidere.

tiſſima, ipſíque dilectiſſima, ei permitteretur, cum qua, de rebus domeſticis, de poſſeſſionibus, de filiis quos plurimos pulcherrimóſque habebant, indeſinenter tractabat? quid ergo nunc cauſæ ad ſe occidendum? quid ſpei? quid commodi? Quæ ratio, aut vtilitás inducere eum potuit ad tantum ſcelus perpetrandum? Si mortis publicæ dedecus timuiſſe eú fingamus, hoc magis dedecoroſum. Si dolores ac pœnam, hoc magis pœnoſum. Si nulla omninò cauſa interficere ſe voluit, mirum tamen eſt, quod genus mortis vel breuius, vel ſecretius non elegerit, quàm per ſclopettum.

Sed fingamus hominem habuiſſe voluntatem, exuamus eum omni ratione, omni iudicio, omni mente, omni etiam cogitatione Chriſtiani hominis: ſupponamus oblitú fuiſſe Dei hominúmque, ſui, ac ſuorum omnium, mente captum, animo deſperatum, traditum denique in reprobum ſenſum, ita vt hoc flagitium vehementiſſimè percuperet: affirmo tamen, & euidentiſſimè cõfirmo, nulla vnquam ratione hoc eum in carcere perficere potuiſſe. Quod vt manifeſtius appareat, ſcire debet prudens lector, quòd in caſtro Londinenſi, præter cuſtodias, excubias, vigiliáſque ordinarias totius caſtri, ac ſingularum eius partium, quæ ingredientes egredientéſque perluſtrant, examinant, ac perſcrutantur, vnicuique incluſo ob graue aliquod crimẽ, aſſignatur cuſtos particularis, qui eú ſeparato carcere conſtitutum obſeruet Magnati verò ac Principi, præter hunc, etiam duo alij ex ſatellitio Reginæ conſtituuntur, qui eodẽ cum illo cubiculo dormiant, omnibúſque rebus quas agit, audit, vel loquitur,

Comitem non potuiſſe ſe interficere in carcere.

quitur, perpetuò interſint, ita vt nulla res vel minima ad eum inferri aut ab illo efferri ad alios poſſit, niſi ipſis conſciis.

Improbabilia.

His ita poſitis, quæro, quemadmodũ fuerit omninò poſſibile, vt Comes *Northumbriæ* qui omniũ hominum diligentiſſimè cuſtodiebatur, negotium hoc ita tranſigeret, vt hominem inueniret, qui ſclopettum pararet, inferret, traderet; traditúmque, ipſe ſecretum ſeruaret inſciis omnibus donec tandem ad ſe interficiendũ adhiberet? Pono hîc multa ſimul quorum tamen ferè ſingula per ſe ac ſeparatim ſunt impoſſibilia. Primũ enim cùm hic princeps in carcere ſe conſtitutum cerneret, ſpoliatum ſuis ac ſtipatum aliis, quos ſibi ad explorandũ adiunctos ſciebat (nam quod de vxoris famulorũúe dictum eſt acceſſu, id non niſi raro ac iſtis ſemper audientibus ac inſpectantibus fiebat,) quando auſus fuiſſet Comes quicquam ſimilibus hominibus de ſclopetto parando aut inferẽdo loqui, cum non ignorarit quantum ei periculi ex ſola huius rei mẽtione creari poſſit? Vel ſi hominem tàm imprudẽtem ac temerarium faciamus, vt hoc auderet: quis tamen iſtorum exploratorum rem vnquã celaſſet, aut quis potius eueſtigiò non aperuiſſet Magiſtratui, tùm propter ſpem præmij, ſi primus proderet: tùm etiam ob metum grauiſſimæ caſtigationis, ſi poſtea tacuiſſe per alios conuinceretur?

Sed progrediamur adhuc vlterius, & fingamus omnes quidem tacere voluiſſe: in hoc tamen negotio horum alterum neceſſariò ſtatuendum erit, vt ille cui Comes mentem ſuam aperuit, vel amicus ſibi vel alienus extiterit. Si amicus, nunquam (ſine

dubio)

dubio) permiſiſſet ſibi perſuaderi, vt ſclopettum adferret, ne Comitem ea re perderet. Nam vel hoc ipſum ſcelus, quod nunc commiſſum eſſe dicunt, ſuſpicatus fuiſſet, vel aliquid ſaltē tale contra alios eum machinari, quod tàm ipſi quàm Comiti exitio futurum erat. Si inimicus, hæreticus, aut alienus fuiſſet (quod fuiſſe ſane neceſſariò ferè putandum eſt, cum alij ad eiuſmodi hominis cuſtodiam nunquam aſſignarentur) multò minus profectò videri debet probabile, voluiſſe eum voluntatem Comitis implere, vel mentionem eius rei potuiſſe ſuſtinere, cùm non niſi ad peſſimum aliquem finem, nocendi vel Præfecto arcis, vel Conſiliariis Reginæ (qui examinandi cauſa ſubinde ventitabant) vel ſibi ipſi à quo petebatur ſclopettum, hoc peti, exiſtimare debuit. Qualeſcunque autem fuerint, à quibus hoc petebatur & quæcunque fuiſſet petētis intentio, hoc ſaltem eis ignotum eſſe non potuit, rem ſummi eſſe periculi, nec tentari quidem poſſe, abſque manifeſtiſſimo vitæ fortunarúmque omnium diſcrimine. Dilemma neceſſarium.

His adiiciatur, quod ſclopettū inferri per omnes caſtri cuſtodias, ſic vt non aduerteretur: in manus Comitis ſic tradi, vt nō cerneretur: ita cubiculo ſeruari, vt non reperiretur: ſic denique adhiberi ad meditatum ſcelus perficiendum, vt ab aſtantibus & explorantibus non impediretur: ab omni planè ratione eſt alienum. Sed conſiderentur deinde circunſtantiæ reliquæ, odium Reginæ notiſſimum in hunc Comitem: inimicorum eius apud illam potētia: maximè verò *Leceſtrenſis* Comitis, qui multis iam annis *Northumbrij* ſanguini inſidiatus fuiſſe, Circunſtantiæ euidentes.

quique

* Vide librũ de vita eius Anglicè, Gallicè, aliiſque linguis editũ.

quiſque ſummam occidendorum hominum peritiam, experientia multiplici adeptus eſſe dicitur. Cõſideretur occaſio & opportunitas ex capto iam *Arundelio*, cuius vires anteà ad hunc vindicandum timeri poterant. Cogitentur timores hæreticis eo tẽpore incuſſi ex tumultibus Gallicis, & quod publicauerãt hunc Comitem amicum fuiſſe magnum ducis *Guiſiani*: teneatur memoria, quòd paulò ante homicidium, viri illi qui Comiti aſſiſtebant in cubiculo, de induſtria mutati fuerint, & quòd poſt mortem non inueniatur, qui ſclopettum intulerit, aut facti fuerit conſcius. Cogitetur, vt anteà vita eius falſorum teſtium ſolicitatione, veneni potione, aliiſque modis tentata fuerit: hæc inquam, omnia ſi conſiderentur, & cum prudentia, fortitudine, conſtantia, cæteriſque Comitis notiſſimis virtutibus componantur, facilè cuiuis manifeſtum fiet, vtrùm ſit probabilius hunc Comitem à ſemetipſo, vel ab aduerſariis, fuiſſe interfectum.

Inſtructio ad aliarum regionum principes.

In re itaque per ſe manifeſtiſſima non eſt quòd amplius rationibus contendamus. Hoc ſolum adiiciam ad reliquorum omnium nobilium ac Principum, qui vbiuis ſunt gentium, admonitionem: Anglicanam nobilitatem, ſi qua vnquam hominum conditio, miſerrimam mihi hodierno die videri, quæ hæreſeos quadam fraudulenta tyrannide, in eam ſeruitutem ſit redacta, vt paucorum nouorum hominum dominationi ſubiecta, non ſolùm ſit omnium dignitate ac authoritate in regimine domeſtico excluſa, verùm etiam cuiuſque iſtorum libidini, cupiditati, & oppreſſioni pro libitu ſit obnoxia. Hoc perſpectũ iam diu fuit in multis, qui

peric-

perierunt, & hoc quotidie cernitur in plurimis, qui vel foris exulāt, vel domi ſeruiūt ac periclitātur. Atque huius rei cauſa cū à prudētioribus quęritur, nōnulla ſolet aſſignari ex infallibili Dei iuſtitia iudicióque deſumpta. Cùm enim per ſolam ferè nobilitatem, hæreſis iam bis in *Angliam* ſit inducta, non mirum ſi nobilitas præcipuè ex ea caſtigetur. Ac primùm quidem tempore *Edouardi* regis, *Henrici* filij, peccatum hoc quodammodo excuſari poſſe videatur ex ignoratione quadam malorū, quæ hæreſim ſolent natura ſua concomitari. Erat enim tūc valdè noua vultúque pulchella, quippe quæ ab incude *Zuinglii*, poſt officinam *Lutheri*, recentiſſimè fuerat egreſſa, nec facilè detegebat eā calamitatum ac miſeriarū māticam, quam à tergo ferebat. Quāquàm profectò ſi verè prudentes fuiſſent *Anglię* Principes, potuiſſent ex iis quæ viderant *Henrici* tempore ex ſchiſmate ſucceſſiſſe (quod ſolùm pręludium ad hæreſim fuerat,) coniecturā facere, quid deinceps expectare debuiſſent. Viderant enim authores primos inducendi ſchiſmatis, *VVulſæum* nimirum, *Crumvvellum*, & ipſam *Annam Bolenam* Reginæ iſtius matrem, omnes miſerè periiſſe, & poſteriores quidem duos, quorum altera vxoris, amici intimi alter loco fuerat, per ipſum Eccleſiæ caput monſtroſum quod ſibi fecerant, capita ſua paulò poſteà perdidiſſe, & ipſum quidem caput *Henricum* ita fuiſſe ſemper deinceps tùm capite tùm corde perturbatum & afflictum, vt vniuerſo mundo euidentiſſimè oſtenderit, ſe damnabiliter eo primo ſuo facto peccauiſſe.

Cur Anglicana nobilitas tantoperè hodie affligatur.

VVulſæus. Crumvvellus. Anna Bolena.

Hæc viderat quidem nobilitas *Henrici* tempore,

& præ-

præter hęc etiam aliud quiddam, quo maximè moueri debuit, antiquioris nimirum nobilitatis familias poſt inductum ſchiſma vel exciſas, vel afflictas, vel contemptas ferè omnes ab *Henrico* fuiſſe. Sed demus iſta animaduerſa nō fuiſſe, excuſemus etiam quod *Edouardi* tempore cogitata non fuerint: Certè tamen, *Anglicana* nobilitas nullam videtur habere poſſe excuſationem, quod poſt *Henrici*, *Edouardi*, & *Mariæ* temporum experientiam, tàm facilè iterum iſtius regni *Elizabethæ* initio hæreſim iam cognitam atque detectā admiſerit. Habebat enim ante oculos, nō ſolum illa quæ *Henrici* temporibus ex ſchiſmate contigerant, verum etiā quæ regnante *Edouardo*, ex hæreſi Zuingliana ſunt conſecuta, videlicet, totius regni perturbationes maximas, & eorum qui hæreſim induxerant calamitates ſingulares. Tota enim domus *Semeyra* à qua ferè ſola, hęc peſtis introducta, nutrita, atque defenſa fuit, iuſto Dei iudicio, paulò pòſt concidit à ſe ipſa conciſa. Nam *Edouardus Semeyrus* Dux *Somerſettanus*, Regis auunculus regníque Protector, qui primus *Bucerum Petrúmque Martyrem* apoſtatam ad inficiēdos Anglos ex Germania euocauerat, poſtquā fratrem ſuum germanum totius regni Admiralium capite plecti feciſſet: ipſe non multis deinde menſibus, capite etiam plexus ab hæreticis fuit, & Rex *Edouardus* cuius nomine fiebant omnia, miſerè deinceps periit, duóque duces maximi, *Suffolſiencis* ac *Northumberlandius* qui eidem hæreſi ambitioſiſſimè patrocinati fuerant, ſupplicio publico affecti fuerunt, inſpectante, nec quicquam commiſerente populo, eò quod ſuarum peſſimarum actionum

Mira Dei punitio in hæreſis patronos.

Domus Semeyra.

Rex Edouardus.

Duces Suffolciæ & Northumbriæ.

non

non niſi dignos perciperent fructus.

Hæc quidem eo tempore, hiſque omnibus non obſtantibus, cùm primo anno huius Reginæ conſultaretur iterum de mutanda atque abroganda religione Catholica, quanquam exempla tam recẽtia ante oculos verſarẽtur, & vniuerſus clerus conſtãtiſſimè reſiſteret, Nobilitas tamen (hoc eſt Magnatum ſæcularium pars maior, licet nonnulli etiam ex hoc ordine vehementer repugnarẽt) hæreticorum lenociniis ac fraudibus decepta, conſenſit in religionis Catholicæ mutationem, ſuóſque Paſtores ac Patres, quos reuereri, ſequi, ac tueri debuerat, (ſanctiſſimos nimirum ac doctiſſimos Epiſcopos) iniquiſſimè prodidit ac dereliquit, permittens, vt ſe inſpectante, viri innocentiſſimi locis ſuis iniuſtiſſimè mouerentur, ac omni dignitate gradúque deiecti, cuſtodijs carceribúſque indigniſſimè mandarentur. Quo maximo peccato, tãtopere credendum eſt diuinam Maieſtatem fuiſſe offenſam, vt in vniuerſum illum ordinem effuſa ſit deinceps grauiſſima, quã videmus, cęleſtis vindicta. Ac primus quidẽ præcipuúſque totius ordinis, qui authoritate ſua præcipuè hoc effecit, Dux fuit *Norfolcienſis*, qui paucis poſt annis, ab illis ipſis quibus ea in re gratificatus fuerat, capite fuit perridiculè mulctatus: cuius etiam nunc filius ac hæres carceribus tenetur. Socer autem, qui illum ad hoc induxerat, ambitione quadam potiundi Reginæ matrimonio ſibi promiſſo, deſpectus poſteà ac illuſus, æréque alieno ac infamia exhauſtus, contemptibiliſſimè moritur. Cætera Nobilitas, quid exindè ſit paſſa, & quid in poſterum paſſura videatur,

Peccatum magnum Nobilitati Anglicanę

Dux Norfolcienſis.

Comes Arundelius ſenior.

deatur, niſi Deus miſertus fuerit, vniuerſus orbis ferè videt ac loquitur. Hinc ergò diſcant cæterorum regnorum ac prouinciarum Magnates, quid ſit paternam fidem ac religionem non defendere, & hęreſeos infectioni ab initio ſtatim nō reſiſtere.

EXCERPTA QVÆDAM EX LITERIS LONDINI IN ANGLIA SCRIPTIS, 30. IVLII ANNI 1585.

MIROR te iterum iam petere libellū de morte *Gulielmi Parry*; audio exemplaria per *Galliam* & *Belgium* eſſe frequentiſſima, & nos quidem hoc loco ſic abundamus libellis nouis, quotidie ferè editis, vt veterum citò obliuiſcamur. Noſtrates enim exiſtimant nullum hominem ſatis eſſe occiſum, niſi poſt mortem libro aliquo impreſſo illum cōdemnent, tam parum ſibi fidei haberi putant à plebe, præſertim ſi negotium ad Catholicos pertineat. Itaque cùm multos necant, multos edi libellos neceſſe eſt. Quanquam ad iſtum *Parry* quod attinet, non opus erat (opinor) libello famoſo ad hominē condemnādum, poſtquam ſuſpenderant. Vix enim à multis annis meliori ſucceſſu dignus eſt habitus, eò quòd cùm ſe Catholicū opinione aliquādo profiteretur, pecunia tamē ſe paſſus eſt cōduci, vt exploratorem ageret contra Catholicos in partibus vltramarinis. Et ſi Reginæ conſiliarij, omnes exploratores

ratores ſuos eadem mercede remunerare voluerint, (quod ſubindè faciunt.) nullus, opinor, Catholicorum ſuccenſebit. De propoſito verò occidendi Reginam, quod eum inſimulant, nullã in partem quicquam affirmabo: aliquando enim ſerui ambitioſi cùm malè eis ſoluitur, vindictam cogitant: ſed tamen hæc cantilena iam eſt tam trita, vt omnium aures ad eam obſurdeſcant.

Decimo ſexto huius menſis interfecti fuerunt Londini duo propter fidem Catholicam, quorum vnus ſacerdos, cui nomen fuit *Alfildi*: alter verò Artifex, hoc eſt, Tinctor quidam Londinenſis. Sacerdoti obiectum fuit, quod anno ſuperiori libros quoſdam Anglicè ſcriptos in reſpõſionem alterius libri à proteſtantibus editi, cuius titulus fuerat, *Iuſtitia Britannica*, in Angliã intuliſſet: Artifici verò, quod eoſdem libros recepiſſet, & quod teſtimoniũ in ſacerdotem recuſaſſet ferre. Ambo ſupplicium ſumma patientia & conſtantia ſuſtinuerunt, & magna hominum ædificatione. De Comite *Northumbriæ* in carcere occiſo, iam vos iſtic audiuiſſe ſcio. Res eſt magnæ crudelitatis, & peſſimi exempli, & omnes hîc tàm proteſtantes, quàm alij factum barbarum deteſtantur. Spargitur rumor de Comite *Arundelio*, quod ipſe etiam in carcere inſanire iam incipiat, quæ multis præſagitio ſatis manifeſta videtur, ipſum fore pari modo ſuo tẽpore tollendũ.

Duo Catholici interfecti propter fidem.

Comitis Northumbriæ mors.

Commiſſarij *Hollandici* ſingulari honore accepti fuerunt: ſed quid tandem ſubſidij conſecuturi ſint, ignoratur. Interim illi bonis verbis, lautis epulis, & ceruiſia copioſa ſuſtentãtur. Noſtris non deeſt valdè bona voluntas: ſed eſt in Heſperiis partibus, vir

Commiſſarij Hollandici.

quidam paruus, cuius magna crumena non parum hîc timetur. Vnde iam ad eam minuendam, *Dracus* noſter magnis ſe parat viribus. Sunt ex amicis priuatis qui iter hoc ei diſſuadent, verentes ne ſi fortè caperetur, prætcrita etiam furta refundere cogeretur. Sed prioris lucri odor vehementer illum alióſque attrahit. Nonnulli etiam excitantur fælici ſucceſſu cuiuſdam nauis Londinenſis, quæ *Roſa prima* vocatur: quam cum 97. Hiſpani ex mandato regis nuper ingredi voluiſſent, in portu quodam Hiſpanico, non ſolùm repulſi ab Anglis fuerunt, verùm etiam interfecti nonnulli, & ipſe Magiſtratus (qui *Corregidor* dicitur) ſimul cum mandato ſui regis in Angliam eſt ſublatus. De hoc ſtratagemate valde hîc apud nos triumphatur, idque in contemptum Hiſpanicarum virium: & liber impreſſus ea de re, authoritate publica diuulgatus legitur. Alij tamen qui ſunt prudentiores, exiſtimant non eſſe neceſſarium tantos animos ſumere ex hoc euentu, eò quòd diſcrimen non exiguum interſit inter armatos Hiſpaniæ milites, atque inermes *Corregidoris* famulos. Inſeruit tamen & hoc ad aliquos animandos. Et noſtri Conſiliarij tam diligentes in ea re ſunt, vt nihil omittant, quod vlla ratione eò poſſit pertinere. Neſcio tamen an hoc ſatis erit, ad multos commouendos, vt libenter proficiſcantur ad ſubſidium *Antuerpienſium*, * qui antea enim eò ſunt profecti, non eundem habuerunt ſucceſſum contra principis *Parmenſis* milites, quem iſti nautæ in Hiſpania cōtra *Corregidoris* famulos. Vrgetur tamen res vehementer, & quidem vt negotium geratur publicè: ſic ſentiunt *Leceſtrius*, *VValſingamus*, cæteríque iſtius factio-

Dracus pirata, qui quatuor ab hinc annis, magnā auri vim ex Indiis furatus eſt.

* Angli milites occiſi omnes prope Antuerpiam.

Leceſtrius. VValſingamus.

factionis homines. *Cicilius* autem reclamat omni- Cicilius.
no,& mauult rem ſecretò fieri,ſicut hactenus factũ eſt . Cuius ſententiam multi tandem præualituram exiſtimant,tùm,quòd hac ratione parcetur ſumptibus,ſicut etiam amicitiæ,quæ (vt noſtis) intercedit magna inter regem Catholicum & Reginam noſtram defenſatricem fidei:tùm etiam,quia hoc ipſo tempore auxilia petuntur inſtantiſſimè ex Gallia, cuius regni Euangelicis , ſatis cognitum eſt Reginã noſtram tanquam matrem communem, nõ minùs bene velle,quàm Hollandicis:ſed tamen difficultas magna eſt,ne vtrique parti ſatis eſſe non poſſit.

Pax Gallica nuper nunciata valde noſtros Proteſtantes angit, & regi Chriſtianiſſimo maledicitur hîc vbique: non enim poteſt illis perſuadere , quin hæc omnia ex compoſito inter ipſum & ſuos principes ab initio vſque cogitata ac geſta fuerint.Iam apertè dicunt nihil vnquam boni euangelicis ſperandum eſſe ex *Valeſiana* familia.Et timere ſe fingũt alterum *S. Bartholomæi* diẽ in Gallia futurum.Omnẽ tamen ſpem ponunt in prudentia *Regis Nauarræ*,vt ad tempus diſſimulet ; ne hoc vltimo edicto à regni ſucceſſione excludatur,& bello etiam petatur. Iam caſus eſt apud illos reſolutiſſimus,licere homini,præſertim principi in cauſa fidei ad tempus diſſimulare,ſicut Regina noſtra *Mariæ* tẽporibus prudentiſſimè fecit,& ea prudẽtia lucrata eſt regnum. Idem facere *Nauarræ regem* vehementer cupiunt,& ſperant ſe perſuaſuros . Vellent enim illa quatuor verba,perpetuò ipſius memoriæ inhærere,quæ *Ludonicus* Rex vndecimus tãtoperè cupiuit ſuũ filium addiſcere: *Neſcit regnare,qui neſcit diſſimulare.* Interim

Pax Gal[...]

Proteſ[...] Angli [...] ſunt re[...] Nauarr[...] diſſimu[...] ſed Ga[...] non ita [...] tiunt.

tim tamen parantur quædam auxilia,quæ *Rupellam* mittantur. Et ſtrenuè tractatur, vt fœdus quoddam vniuerſale ineatur inter omnes principes, quos appellant Euangelicos, cuius executor *Rex Scotiæ* declaretur in partibus Borealibus, *Nauarrus* verò in Meridionalibus. Sed duo ſe offerunt impedimenta grauia. Primùm quidem diuerſitas opinionum in religionis profeſſione, quæ diuerſitatem etiam voluntatum & iudiciorum in rebus agendis nutrit. Secundùm verò, pecuniarum inopia, qua Dei permiſſione Euangelici hodie ſupra omnes alios principes laborant. Si tamen *Dracus* Hiſpanicam claſſem ex Indiis venientem hoc anno ad nos adduxerit, huic incommodo magna ex parte ſubuenietur.

...ors Gregorij. ...ctio Sixt

Mortis *Gregorij* 13. nuncius, magnis applauſibus acceptus hîc fuit. Sed tam ſubita ac concors *Sixti quinti* electio, prioris gaudij temperauit exuberantiam. Non placebat quòd fuiſſet Monachus, cùm illud nomen apud noſtros ſit valde odioſum. Minùs placebat, quòd *Quinti* appellationem haberet, renouabat enim memoriã Pontificis *Pij Quinti*, qui primus anathema in Reginam pronunciauit. Minimè omnium placebat, quòd eſſet Romanus Pontifex, qui antea qualiſcúnque fuiſſet, ad illam tamen auctoritatem ac Cathedram euectus, nõ poterat huic noſtro ſtatui nõ præſumi inimicus. Audiſtis aliquando *Pij Quinti* temporibus, Miniſtros aliquos ad plebem concionatos fuiſſe, Reginæ Maieſtatem ſingulari ſua bonitate commotam permiſiſſe *Pio* tanquam ſeni & ferè decrepito, vt pro ſua vita (quæ multùm non erat duratura) pontificatum gereret. Sed tamen ordinaſſe ac prouidiſſe, vt poſt illum

...diculum.